

แนวปฏิบัติ ทางการบัญชีเกี่ยวกับ เครื่องมือทางการเงิน

ใน ขณะนี้สภาวิชาชีพบัญชีอยู่ระหว่างการจัดทำแนวปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน โดยอ้างอิงจากมาตรฐานการรายงานการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards หรือ IFRS) ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน เพื่อให้กิจการสามารถมีวิธีปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับเครื่องมือทางการเงินที่เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ในระหว่างที่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานการรายงานทางการเงินเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินออกมาใช้อย่างเป็นทางการ

แนวปฏิบัติทางการบัญชีดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหา 5 ฉบับ ดังนี้ (1) ฉบับที่ 39.1 เรื่อง การรับรู้รายการและการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน (2) ฉบับที่ 39.2 ตราสารอนุพันธ์ (3) ฉบับที่ 39.3 การบัญชีป้องกันความเสี่ยง (4) ฉบับที่ 32 เรื่อง การแสดงรายการสำหรับเครื่องมือทางการเงิน และ (5) ฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน ซึ่งกิจการสามารถเลือกใช้แนวปฏิบัติแต่ละฉบับได้ตามความสมัครใจ

สำหรับเนื้อหาของแนวปฏิบัติทางการบัญชีเรื่องการรับรู้รายการและวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินจะครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดประเภทรายการ การรับรู้และการวัดมูลค่าของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน การด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงิน และการตัดรายการของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน ซึ่งมีความแตกต่างจากวิธีปฏิบัติทางการบัญชีในปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น การจัดประเภทตามแนวปฏิบัติฉบับนี้จะกำหนดให้สินทรัพย์ทางการเงินทุกชนิดต้องจัดประเภทเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) สินทรัพย์ทางการเงินที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน (2) เงินให้สินเชื่อและลูกหนี้

เพื่อให้กิจการสามารถมีวิธีปฏิบัติ
ทางการบัญชีสำหรับเครื่องมือทางการเงิน
ที่เป็นไปตามมาตรฐานการรายงาน
ทางการเงินระหว่างประเทศ

(3) เงินลงทุนที่ถือจนครบกำหนด และ (4) สินทรัพย์ทางการเงินเพื่อขาย นอกจากนี้หนี้สินทางการเงินเอง ก็ต้องมีการจัดประเภทเป็นหนี้สินทางการเงิน ได้แก่ (1) หนี้สินทางการเงินที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน และ (2) หนี้สินทางการเงินอื่นที่แสดงด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย ซึ่งการจัดประเภทที่แตกต่างกันจะส่งผลให้เกิดการวัดมูลค่าที่แตกต่างกันตามแนวปฏิบัติทางการบัญชีฉบับที่ 39.1 กำหนดให้สินทรัพย์ทางการเงินที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อขาย และหนี้สินทางการเงินที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนจะวัดมูลค่าในภายหลังด้วยมูลค่ายุติธรรม สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินประเภทเงินสินเชื่อและลูกหนี้และเงินลงทุนที่ถือจนครบกำหนด และหนี้สินทางการเงินอื่นที่แสดงด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย จะวัดมูลค่าในภายหลังด้วยวิธีราคาทุนตัดจำหน่าย ซึ่งจะรับรู้รายได้ดอกเบี้ยที่เกิดจากสินทรัพย์ทางการเงิน และรับรู้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยสำหรับหนี้สินทางการเงินด้วยวิธีดอกเบี้ยที่แท้จริง วิธีดอกเบี้ยที่แท้จริงหมายถึง วิธีคำนวณราคาทุนตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงิน และการบันทึกรายได้ดอกเบี้ยหรือค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยในช่วงระยะเวลาที่เกี่ยวข้องโดยใช้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ซึ่งเป็นอัตราที่ใช้ในการคิดลดประมาณการเงินสดรับหรือจ่ายในอนาคตตลอดอายุที่คาดไว้ของเครื่องมือทางการเงิน หรือในกรณีที่ระยะเวลาของมูลค่าตามบัญชีสุทธิของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินมีอายุสั้นกว่า

นอกจากนี้สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินประเภทเงินให้สินเชื่อและลูกหนี้ เงินลงทุนที่ถือจนครบกำหนด และสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อขาย จะต้องมีการประเมินการด้อยค่าทุกวันที่ยื่นรอบระยะเวลารายงานว่าสินทรัพย์ทางการเงินหรือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินมีหลักฐานที่ชัดเจนในการด้อยค่าหรือไม่ ทั้งนี้วิธีการประเมินการด้อยค่าแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) การประเมินด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงินแต่ละรายการ (การประเมินการด้อยค่าแบบรายตัว) โดยจำนวนผลขาดทุนจะถูกวัดจากผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีและมูลค่าปัจจุบันของประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตามสัญญาเดิมของสินทรัพย์ทางการเงินนั้น และ (2) การประเมินการด้อยค่าของกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงิน (การประเมินการด้อยค่าแบบรายกลุ่ม) โดยสินทรัพย์ทางการเงินจะถูกจัดกลุ่มโดยพิจารณาจากลักษณะความเสี่ยงด้านเครดิตที่เหมือนกัน และคำนวณความน่าจะเป็นของการขาดทุนหรือสถิติการขาดทุน โดยประเมินจากประสบการณ์ขาดทุนในอดีตของสินทรัพย์ทางการเงินแต่ละกลุ่ม

สำหรับประเด็นของการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินออกจากบัญชี ตามแนวปฏิบัติทางการบัญชีฉบับที่ 39.1 กำหนดให้ กิจการสามารถตัดรายการได้ก็ต่อเมื่อกิจการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของสินทรัพย์ทางการเงินให้กับบุคคลอื่น และกิจการไม่มีอำนาจควบคุมในสินทรัพย์ทางการเงินดังกล่าว ซึ่งในแนวปฏิบัติดังกล่าวจะมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงิน อย่างไรก็ตามในกรณีที่การตัดรายการสินทรัพย์ดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ กิจการอาจเลือกปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางการบัญชีเรื่องธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ที่สภาวิชาชีพบัญชีอยู่ระหว่างการพิจารณาออกแนวปฏิบัติทางการบัญชีฉบับดังกล่าวเพิ่มเติม

อย่างไรก็ตาม หากกิจการใดเลือกถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติฉบับนี้แล้ว กิจการจะไม่สามารถถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 104 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 105 เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน ดังนั้นในการถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติฉบับนี้เป็นครั้งแรกอาจส่งผลให้เกิดผลแตกต่างระหว่างจำนวนที่เคยรายงานไว้เดิม ซึ่งตามแนวปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลงกำหนดให้กิจการที่ถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัตินี้จะรับรู้ผลแตกต่างดังกล่าวในกำไรสะสมต้นงวด

บทความโดย..
คณะกรรมการวิชาชีพบัญชี
ด้านการกำหนดมาตรฐานบัญชี